

בין מבוכת המשטר לשמחת ההמונים

04.06.2023 | written by אופיר גנדלמן

שעות רבות עברו עד שהתייחס דובר צבא מצרים לתקרית בגבול ישראל-מצרים, שהתבררה בנקוף השעות כפיגוע חמור שבו הרג חייל מצרי שלושה חיילי צה"ל. ההודעה שהוציא הדובר בחשבון הטוויטר שלו, שאחריו עוקבים לא פחות מ-3.4 מיליון איש, הייתה מלאכת מחשבת של ניסיון מצרי לאחוז במקל משני קצותיו. מחד גיסא היה זה ניסיון לרצות את הצד הישראלי בתיאור העובדה כי החייל (שתואר בכלל כאיש ביטחון) אכן חצה את הגבול, הרג שלושה חיילים ונהרג בחילופי אש (שהרקע להם עפ"י ההודעה אינו ברור), ומאידך גיסא ניסיון לעמעם את העובדה כי מדובר בפיגוע בטענה שהחייל המצרי רדף למעשה אחרי מבריחי סמים. ההודעה נחתמה בהבעת תנחומים למשפחות ההרוגים, ובכלל זאת גם למשפחת החייל המצרי המפגע, ובאיחולי החלמה לפצועים (הישראלים).

בהמשך הודיע דובר צבא מצרים כי שר ההגנה המצרי שוחח עם מקבילו הישראלי על מנת לדון בפרטי האירוע ועל מנת להביע תנחומים למשפחות ההרוגים משני הצדדים. כמו כן צוין כי השיחה נסובה סביב התיאום בין הצדדים כדי למנוע הישנות של מקרים כאלה בעתיד.

אולם, חרף הודעותיו של הדובר הצבאי המצרי (מוסד שנוצר בצבא מצרים לאור המודל של דובר צה"ל), לא יצאה כל הודעה בעניין מלשכת נשיא מצרים או מלשכת שר החוץ. לאור חריגות הפיגוע, ולאור התיאום הביטחוני ההדוק מאוד בין הצדדים שהציל את חייהם של מצרים רבים במהלך השנים, היה בהחלט ניתן לצפות לשיחת טלפון מהנשיא אלסיסי לראש הממשלה נתניהו או להודעה רשמית של השתתפות בצער. הסיבה שהודעה כזו לא יצאה היא העובדה שבדעת הקהל המצרית דימויה של ישראל כאויב עודנו נפוץ, ולראיה, בלטו גילויי השמחה לאיד ברשתות החברתיות במצרים בתגובה לפיגוע.

עם זאת, בניסיון למנוע הפיכת החייל המפגע לגיבור, נמנע צבא מצרים מלציין את שמו ומלפרסם את תמונתו, הגם שהדבר לא מנע הפצתם של שם ותמונה של חייל מצרי שכלל לא היה מעורב בתקרית ברשתות החברתיות, כאילו מדובר בו.

אין ספק שהפיגוע מביך מאוד את צבא מצרים ואת משטר אלסיסי, שיצטרכו לפעול כעת על מנת לוודא שהסיכוי להישנות פיגוע שכזה ירד משמעותית. ניתן לראות דוגמה למבוכה זו בעובדה שעיתוני המשטר התייחסו לתקרית בצורה מצומצמת ביותר והביאו, אם בכלל, רק את הודעת דובר צבא מצרים בעניין, בניסיון לצאת ידי חובה ולסגור את הגולל התקשורתית על הפרשה הזו מהר ככל האפשר. פרשנים ברשתות טלוויזיה מצריות וערביות בינ"ל אימצו מצידם לחלוטין את גרסת דובר צבא מצרים, כאילו דובר בחילופי אש בין החייל המצרי לבין כנופיות מבריחי סמים, שבמסגרתם נהרגו, באופן לא ברור, שלושת חיילינו.

המבוכה המצרית בהתייחסות הפומבית לפיגוע וההימנעות מנטילת אחריות פומבית ממחישה שוב

את הפער העצום הקיים בין הקשר ההדוק הקיים בין הממסדים הביטחוניים של שתי המדינות לבין דעת הקהל המצרית, שראייתה את ישראל כאויב לא השתנתה חרף 43 השנים שעברו מאז החתימה על הסכם השלום. עם זאת, מחממת את הלב העובדה כי היו אמירות שהביעו ברשתות החברתיות תנחומים למשפחות חללינו.

אם כן, כיצד מגשרים על הפער? אף על פי שהרגישות העצומה האופפת את היחסים הביטחוניים בין המדינות מובנת לחלוטין ובוודאי תימשך, הרי שיש להגביר את המאמצים התקשורתיים-הסברתיים מול דעת הקהל המצרית, שאינה יודעת דבר על תרומתה של ישראל לביטחונה של מצרים. המשטר, מבחינתו, מעדיף להמשיך במצב הקיים, שבו הוא נהנה משת"פ זה המתקיים מאחורי הקלעים וגם אינו צריך לעשות דבר מול דעת הקהל העוינת, מחשש שזו תפנה נגדו.

דומה שעשר שנים לאחר עלייתו של הנשיא אלסיסי לשלטון, משטרו יכול להיות בטוח דיו להתחיל לשנות, גם לאט, את יחס הציבור המצרי לישראל. זכורים היטב דבריו בדבר החשיבות האסטרטגית של היחסים עם ישראל מבחינת מצרים. כפי שהשת"פ הביטחוני הוא אינטרס מצרי, כך היא גם הפחתת העוינות הציבורית המצרית ליחסים עם ישראל. למעשה, הדברים הולכים יד ביד.

מצידנו, על מערכת ההסברה הישראלית להגביר הילוך בפעילותה מול דעת הקהל המצרית ברשתות החברתיות, כדי לשנות סוף סוף את דימויה של ישראל כאויב נחאי של מצרים. לשם כך, יש לנהל שיח יומיומי עם הציבור המצרי ולענות אחד לאחד על כל סטראוטיפ שגוי של ישראל. אחרת, הסכם השלום בין המדינות יחגוג 50 ו-100 שנים לחתימתו, ודעת הקהל המצרית העוינת לו ולנו לא תשתנה.